O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

Sobirova Mahbubaxon

ADABIY TIMSOLLAR

(USLUBIY QO‘LLANMA)

NAMANGAN – 2021

Qo‘llanmada o‘rta umumta’lim maktablarida, akademik litseylarda va oliy ta’lim dargohlaridagi adabiyot darsliklarida o‘quvchilar tomonidan o‘rganish ko‘zda tutilgan 26 nomdagi badiiy asar haqida fikr yuritiladi. Mazkur asarlardagi ijobiy, salbiy va murakkab timsollar ro‘yxati beriladi. Timsollarning asarda tutgan o‘rni, bosh qahramonga qarindosh-urug‘chiligi, vazifalari, amallari qisqa-lo‘nda tarzda ko‘rsatiladi.

Mazkur qo‘llanma abituriyentlar, maktab va akademik litsey o‘quvchilari hamda oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, undan adabiyot fani o‘qituvchilari ham foydalanishlari mumkin.

Mas’ul muharrir:

U. QO‘ZIYEV – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Taqrizchilar:

M. SULAYMONOV – filologiya fanlari nomzodi, dotsent

G. MAMAJONOVA – Namangan shahridagi 7-maktabning oliy toifali ona tili va adabiyot o‘qituvchisi

Mazkur uslubiy qo‘llanma Namangan davlat universiteti o‘quv-uslubiy kengashining 2021 yil 20-yanvardagi yig‘ilishi (6-sonli bayonnoma) qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

S O‘ Z B O SH I

Obrazlilik badiiy adabiy asarining eng muhim xususiyatidir, – deydi atoqli adabiyotshunos olim Izzat Sulton. Deyarli har bir badiiy asarda inson timsoli bo‘lib, ular yozuvchi tomonidan tipiklashtiriladi, ayni paytda individuallashtiriladi. Obrazsiz - timsolsiz badiiy asarni tasavvur qilib bo‘lmaydi. Shoir, yozuvchi o‘zining ideal maqsadini, estetik qarashlarini, g‘oyani, davrni ifoda etadi. Shuning uchun o‘qituvchi, avvalo, o‘quvchilardan asarning g‘oyaviy mazmunini, badiiyatini, timsollarni bilishni, idrok etishni talab etadi.

Oliy o‘quv yurtlarida hamda o‘rta maxsus ta’lim maskanlarida kirish imtihonlari Davlat test markazi tomonidan tuzilgan test savollari asosida o‘tkazilmoqda. Adabiyot fanidan tuzilgan test savollari ichida badiiy asar timsollari haqida, ularning nomini bilishga doir savollar ham uchraydi. Bu holat abituriyentlardan adabiy timsollarning nomlarini u bosh qahramon sifatida asar boshidan oxirigacha ishtirok etadimi yoki nomi bir-ikki marta uchraydimi, barchasini xotirada saqlashni, bilishni taqozo etadi.

Ana shularni hisobga olib hamda hayotiy kuzatishlari, maktab-litsey tajribalariga tayangan holda Namangan davlat universiteti dotsenti Mahbubaxon Sobirova navbatdagi uslubiy qo‘llanmasiga qo‘l urdi.

Qo‘llanma “Adabiy timsollar” deb ataladi. Unda o‘rta maktab hamda maxsus ta’lim maskanlari adabiyot darsliklarida o‘quvchilar tomonidan o‘rganish ko‘zda tutilgan 26 nomdagi badiiy asar haqida fikr yuritiladi. Asarlarda tasvirlangan ijobiy, salbiy va murakkab timsollar ro‘yxati beriladi. Timsollarning asarda tutgan o‘rni, bosh qahramonga qarindosh-urug‘chiligi, vazifalari, amallari qisqa-lo‘nda tarzda ko‘rsatilgan.

O‘zbek mumtoz adabiyotidan Alisher Navoiy, Zavqiy, xalq og‘zaki ijodidan “Alpomish”, 20-asr o‘zbek adabiyotidan Abdulla Qodiriy, Cho‘lpon, Oybek, G‘afur G‘ulom, Abdulla Qahhor, Pirimqul Qodirov, Odil Yoqubov, chet el adabiyotidan Chingiz Aytmatov, Jyul Vern, Gabriel Markes kabi yozuvchilarning darsliklarda berilgan asarlari va ulardagi timsollar bilan tanishasiz.

Muallif bu ishga ancha mehnat sarflagan, har bir asarni sinchiklab o‘qigan, hatto bir marta ko‘rinadigan epizodik obrazlar ham e’tibordan chetda qolmagan.

Xullas, adabiy timsollar orqali badiiy asarlar haqida to‘la ma’lumotga ega bo‘lasiz. Darslikni qisman to‘ldiruvchi, muayyan fan dasturi bo‘yicha tuzilgan, fan asoslarining chuqur o‘zlashtirilishini ta’minlashga yordam beradigan ushbu qo‘llanma oliy o‘quv yurtlari talabalariga, talabalikka da’vogarlarga, litsey va kollej o‘quvchilari hamda keng kitobxonlar uchun zarur qo‘llanma bo‘libdi.

Umidjon Qo‘ziyev

Filologiya fanlari bo‘yicha
falsafa doktori (PhD)

Kirish

San’at inson hissiy-intellektual va ijodiy (kreativ) faoliyatining oliy ko‘rinishidir. Inson ma’naviyatini shakllantirish imkoniyatining kattaligi va odamga ta’sir qudrati miqyosiga ko‘ra badiiy adabiyot san’atning boshqa turlari orasida alohida mavqega egadir. Har qanday badiiy adabiyot o‘quvchi tomonidan o‘qilib, his etilib, anglanib olingandagina ta’sirchan estetik-ma’naviy manbaga aylanadi. His etilmagan, anglanmagan go‘zallik hayotdagi foydalanilmagan imkoniyat kabi shaxs ma’naviyatiga ta’sir ko‘rsata olmaydi. Shuning uchun ham adabiy ta’limda badiiy asar tahlili alohida ahamiyatga egadir.

O‘zbek adabiyoti xazinasida epik asarlar juda katta salmoqqa ega. Epik asarlarda hamisha voqea bo‘ladi va adabiy timsollarning tabiati ana shu tafsilotlar asnosida ochila boradi. Katta, o‘rta, kichik nasriy janrlar hamda epik dostonlar tahlilida portret, peyzaj, xarakter tasviri voqealar bilan uyg‘unlikda berilishi asarning ta’sirchanligini oshiradi.

O‘quv tahlili (didaktik) badiiy asardagi tasvirning hozirgi hayotiy va badiiy mantig‘i hamda estetik o‘ziga xosligini anglash orqali o‘quvchilarni barkamol shaxs sifatida shakllantirishga yo‘naltirilgan, jamoa shaklida amalga oshiriladigan estetik-pedagogik faoliyatdir. Adabiy asarni didaktik tahlil etish jarayonida o‘qituvchi va o‘quvchi faoliyati quyidagi uch yo‘nalishda uyushtirilishi mumkin:

a) muallifga yoki matnga ergashib tahlil qilish;

b) asardagi obrazlarga tayanib tahlil qilish (adabiy timsollar asosidagi tahlil);

d) muammoli tarzda tahlil qilish.

Birinchi yo‘nalishda adabiyot o‘qituvchisi badiiy matnning faqat mohiyatigagina emas, balki uning qurilish tartibiga ham suyanadi va matn mantig‘ini, uning ichki tartibini aslo o‘zgartirmagan holda asar mag‘zidagi ma’noni, badiiy jozibani o‘quvchilar bilan birgalikda kashf eta boradi.

Ikkinchi yo‘nalish, ya’ni adabiy timsollarga tayanib tahlil qilishda o‘qituvchining e’tibori asardagi personajlarga qaratiladi va asarning

badiiy ma’nosi obrazlar ruhiyatini anglab borish asnosida o‘zlashtiriladi. Adibning san’atkorlik mahorati ham badiiy obrazlarning qanchalik jonli va ta’sirchan ishlanganligini tahlil qilish asnosida ochib boriladi. Bu yo‘nalishni boshqacha shaklda **timsolli tahlil** yo‘li deyish mumkin. Bunday tahlil jarayonida o‘quvchilarning ancha faol ishtirok etishlariga imkon beriladi.

Uchinchi yo‘nalishda esa tahlil asosan o‘quvchilar tomonidan olib borilishi ko‘zda tutiladi. O‘qituvchi talabalari oldiga badiiy-hayotiy muammo qo‘yadi va ularga bu muammoni yechish yo‘llarini ko‘rsatadi. Asar tahlili jarayonida o‘quvchilar faqat bilgan tushunchalaridangina foydalanib qolmay, bir qator yangi estetik-mantiqiy bilimlarni mustaqil o‘zlashtirib olishga ham majbur bo‘lishadi. Negaki o‘quvchilar jamoa bo‘lib ishlaydilar: o‘zaro fikr almashadilar, bahslashadilar. Tabiiyki, jamoa bo‘lib ishlash jarayonida o‘quvchilarning ma’naviy olamida ham, aqliy dunyosida ham muayyan o‘zgarishlar sodir bo‘ladi. Adabiy ta’lim amaliyotida o‘quv tahlilining har uch usuli ko‘pincha aralash holda ham qo‘llaniladi. Tekstual tahlilni obrazlarga tayanmay turib amalga oshirib bo‘lmaydi.

Katta hajmli epik asarlar ko‘proq yuqori sinflarda o‘rganiladi. Ularni o‘rgatishda timsolli tahlil usulidan foydalanish yaxshi samara beradi. Chunki o‘rganiladigan asar hajman katta, ajratilgan vaqt esa qisqa bo‘lgani uchun ularni tekstual tahlil qilish imkoni yo‘q. Bunday vaqtlarda asosiy e’tibor o‘rganilayotgan asardagi timsollarga qaratiladi. Muayyan asardagi timsollarning ruhiyati, o‘y-kechinmalari, xatti-harakatlari tasviri hayotiylik va badiiylik nuqtai nazaridan tahlil qilinib, shu yo‘sinda muallifning badiiy mahorati va asarning estetik qimmati namoyon etiladi.

O‘quv tahlilida o‘quvchilar timsollarni jonli odamlar, o‘z taqdiriga, o‘ziga xos tabiatga ega tirik kishilar tarzida qabul qilishlariga erishish kerak. Shundagina, bu timsollar tuygan tuyg‘ular o‘quvchilarga ham yuqadi, ularga ta’sir qiladi. Atrofimizdagi odamlarni jo‘ngina yaxshi va yomonga ajratish mumkin bo‘lmaganidek, badiiy timsollarni ham ijobiy va salbiyga ajratib tashlash to‘g‘ri emasligini o‘quvchilar ongiga quyi sinflardanoq singdirib borish zarur.

Epik asarlar tahlilida bu turdagi asarlarning g‘oyasida ozdir-ko‘pdir tafsilot bo‘lishini ko‘zda tutish lozim. Demak, epik asar tahlilini amalga oshirishda badiiy timsol bilan tafsilotning qanchalik muvofiqligi yoki nomuvofiqligi yoxud aloqasiz tasviri bergan estetik natija qidirilishi lozim bo‘ladi. “Alpomish” dostoni tahlil etilayotganda Barchindan xabar kelgan kuni Hakimbekka elchi sifatida berilgan biyadan tug‘ilgan yarg‘oq toychoq, ya’ni bo‘lajak Boychiborning sag‘risi toshib, o‘znini qo‘yarga joy topolmay qolganligi, buni ko‘rgan Boybo‘rining uni to‘qaydagi yilqilarga qo‘shib yuborishi, shu sababli Alpomishning ot so‘rab Qultoyga borishi, Qultoyning unga ot bermasligi va boz ustiga alpni kaltaklashi, o‘z moliga egalik qilolmay, quruq qaytgan noshud yigitga Qaldirg‘och qilgan iddaolar tafsilotlariga e’tibor qaratilmasa, timsollarning mohiyati ochilmaydi. Chunki asar va undagi timsolning asl mohiyati ayni shularning zamiriga joylangan.

Ushbu uslubiy qo‘llanmada keltirilgan 26 nomdagi asar timsollarini ijobiy, salbiy, murakkab timsollarga shartli holatda ajratdik. Maqsad ko‘rsatilgan timsollar shu ikki yoki uch guruhga qay darajada mos kelishi-kelmasligi bo‘yicha ham o‘quvchini fikr bildirishga, bahsga chorlash bo‘ldi.

1. “ALPOMISH” dostoni

Ijobiy timsollar

1. Dobonbiy –ota, Qo’ng’irotning oldingi avlod podshosi
2. Alpinbiy – Dobonbiyning o’g’li
3. Boybo‘ri – Qo’ng’irot podshosi
4. Boysari – Boybo’rining ukasi
5. Alpomish (Hakimbek) – Boybo’rining o’g’li
6. Qaldirg‘och – singlisi
7. Alpomishning onasi – Kuntug’mish

Salbiy timsollar

1. Toychixon – qalmoq podshosi
2. Surxail kampir – 7 o‘g‘li bor:

    Ko‘kaldosh
    Ko‘kaman
    Ko‘kdo‘nan
    Ko‘kqashqa
    Boyqashqa
    Toyqashqa
    Qo‘shquloq

8. Qorajon – Alpomishning do‘sti
9. Suqsuroy yanga – Oybarchinning kanizi
10. Tovka oyim–Toychixon qizi
11. Qayqubod – avval cho‘pon, keyin Qalmoqning podshosi
12. Qultoy – yilqichi

3. Bodom cho‘ri
4. Ultontoz –Boybo‘rining o‘g‘li
5. Anqa polvon
6. Farmonqul bakovul
7. Bodombikach
8. Yortiboy oqsoqol – Boysarining maslahatchisi

Raqamlar: 16 urug‘li Qo‘ng‘irot eli

10 ming uyli Qo‘ng‘irot eli ko‘chadi.

90 ta to‘qayda Boysarining yilqisi bor.

Barchinning yuki 60 tuya bo‘ladi.

6 oylik yo‘l 90 tog‘dan oshiladi.

500 so‘mdan 90 Alp moyana olishadi.

90 dara Poygada 500 ot chopadi.

Qalmoqshohning 3 oti bor:

1- Olapocha – to‘riq ot

2- Shapaq ot

3- Saman ot (11 mingga olingan)

Barchinning qalini 80 tilla 45 kunda kelaman deydi.

14 mahram zakot uchun yuboriladi.

80 tillaga Tovka oyim serka sotib oladi.

Qayqubod 6 oyga 8 tilladan oladi. 500 qo‘yi va 1 oti bor.

10 kishi Barchinning xatini Qo’ng’irotga yetkazadi.

Dostondagi geografik nomlar

1. Ko‘kqamish ko‘lida Boysari o’z elati bilan yashaydi.
2. Asqar tog‘i cho‘qqilarini 14 botmonlik kamon o‘qi yulib ketadi.
3. Qalmoq yurtiga Kashal eliga Oyna ko‘lga Chilbir cho‘liga ko‘chib boradi.
4. Qog‘aton tog‘ida alplar Barchinning qaytishida qo‘nishadi.
5. Olatog‘da Qorajonga joy berishadi.
6. Qaldirg‘och tuya boqadi.

7. Murodtepada Alpomish va Qorajon uchrashadi.
8. Boboxon tog‘ida poyga bo‘ladi.
9. Zil tog‘ida Ajdarko’lda
10. G‘oz yo‘lda Shakaman tog‘iga qo‘nadi.
11. Arpalik ko‘li.

Boychibor – Alpomishning oti.
Ko‘kdo‘nan – Ko‘kaldoshning oti.
Qorajon quyonchiq kasalini bahona qiladi.

Barchinning shartlari:

Poygada oti 1-bo‘lib kelishi.
Yoy tortishsa, yoyi sinmasligi kerak.
Ming qadam uzoqlikdagi tanga pulni urish.
Kurashda alplarni yiqitish kerak.

Dostondagi oxirgi jumla:

Shoir bo‘lar biling odam faqiri,
Shuytib ado bo‘ldi gapning oxiri.

2. ALISHER NAVOIYning "LISON-UT-TAYR" asari

1. Hudhud – popishak
2. Semurg‘ – Qor tog‘ida yashaydi. 2 - nomi Anqo
3. Bilqis – Sulaymon payg‘ambarning xotini
4. Hudhud chorlagan qushlar: to‘ti, tovuq, bulbul, qumri, kaklik, tustovuq, qirg‘ovul, g‘urrak, kabutar, lochin, shohboz, shunqor.

3. ZAVQIYning "HAJV AHLI RASTA" satirik she’riy asari

Asarda muallif 46 kishini tanqid qilib yozib, uni Mo‘ymarakka ilib qo‘yadi.

1.Qori sumalak – boshi ko‘kka yetgan
2.Shokir qora – qora tarz odam (laqabi – qora eshak)
3.Shohaziz – otidan ayrilib, Solih hezalakka o‘xshab qolgan

4.Mo‘minshoh – osh yesa og‘zini patakka artuvchi
5.Nazirbek – oshqovoq xamakka o‘xshovchi
6.Bonkaboyvachcha – pul kelmasa, karnay chalaveradigan
7.Ahmadjon – kofircha degan pir, mashg‘uloti baland po‘k yemoq
8.Oxunjon – A’lamning o‘g‘illari
9.Muhiddin – oriqqina, ahvoli kuzakda ayon bo‘lgan
10.Qosim oxund – Qorako‘lga handalakka olib boruvchi
11.Umarjon – kir ko‘ylakni jun jiyakka sotmoqchi bo‘lgan
12.Jalolxon – chinni bilan choy sotuvchi
13.Dovudxo‘ja – chorbozorga qatnab, chit moshinasini elakka sotayotgan
14.Zokirjon – chitning eng sifatsizini sotayotgan
15.Hasan – ziyrak, unga so‘z aytishga yo‘q toqat
16.Nusrat – oshnolik bo‘lgan
17.Abduqodir – so‘fining balosi
18.Qosim – bodfarak(varrak)ga o‘xshab uchadigan
19.Hojibachcha – chelakka osh olib ichadi
20.Ellikboshi – Hojibachchaning o‘g‘li, makiyonsifat

4. ABDULLA QODIRIYning "O‘TKAN KUNLAR" romani

Roman boshlanishi: 1264 hijriy, dalv oyining o‘n yettinchisi, qishki kunlarning biri, quyosh botgan, tevarakdan shom azoni eshitiladir.
Roman oxiridagi gap: Yusufbek hoji xatmi qur’on qilib, yurtga osh berdi, .. O‘zbek oyim qora kiyib aza ochdi.

Ijobiy timsollar

1. Otabek – Shokirbek (2-ismi)
2. Yusufbek hoji – Azizbekning maslahatchisi
3. O‘zbekoyim – Otabekning onasi
4. Kumush – Otabekning zavjasi
5. Mirzakarim Qutidor – Kumushning otasi
6. Oftoboyim – Kumushning onasi

7. Hasanali – Yusufbek hoji oilasining xizmatchisi
8. Saodat – bo‘zchi Olim xotini
9. Usta Farfi – bo‘zchi
10. Normuhammad – hokim
11. O‘tabboy qushbegi - Marg‘ilon hokimi
12. Komilbek–Kumushga uylanmoqchi edi, ammo hammomda o‘ldiriladi
13. Ahmadbek – Kumushning tog‘asi
14. Ziyo shohichi
15. Sayfi – ukasi
16. Akramhoji
17. Oyshabuvi
18. To‘ybeka – cho‘ri
19. Oybodoq – cho‘ri
20. Usta Olim – bo‘zchi
21. Rahmat
22. Qovoqdevona
23. Hanifa – cho‘ri qiz
24. Muhammad Rajabbek

Salbiy timsollar

1. Homid – Otabekning dushmani
2. Xushro‘y – Zaynabning opasi
3. Azizbek – Toshkent hokimi
4. Qosim – mingboshi
5. Qambar sharbatdor
6. Karimqul – ponsad
7. Pirmat – qorovul
8. Xoliqbek – qo‘rboshi
9. Musulmonqul
10. Xudoyorxon
11. Sodiq
12. Jannat xola
13. Mutal polvon

5. "MEHROBDAN CHAYON" romani

Roman boshlanishi: Solih Maxdum bu kun odatdan tashqari ochilib ketdi: masjiddan chiqib to‘g‘ri qassobning oldiga bordi.
Roman oxiridagi gap: Men hayron bo‘lib qoldim va ikki o‘rtada taraddudlanib, mirzoning keyingi hayotini bitirishga majbur bo‘ldim.

Ijobiy timsollar

1. Anvar Mirzo – Bahmalbof mahallasidan
2. Ra’no – Anvar sevgilisi
3. Mahmud – Ra’noning ukasi
4. Mansur – Ra’noning ukasi
5. Ma’sud – Ra’noning ukasi
6. Solih Mahdum–Ra’noning dadasi, maktabdor domla

7. Nigor oyim –Ra’noning oyisi
8. Mohlar oyim
9. Salim bo‘yoqchi –Anvarning otasi
10. Nodira – opasi
11. Temur –Anvarning akasi
12. Qobil –Anvarning akasi
13. Nasim – maktabdosh do‘sti
14. Muhammad Rajab – poygachi, Nasimning otasi
15. Sultonali Mirzo – do‘sti
16. Safar bo‘zchi
17. Asqar o‘g‘li
18. Toyir aka-qorovul
19. Ruzvon
20. Mamatqul
21. Sharif
22. Rahim
23. Ahsan – xazinachi
24. Nozik – kanizak
25. Qumri – kanizak
26. Tuxfa – kanizak
27. Hamroh – kanizak
28. Nazmi – kanizak, sil bo‘lib o‘lgan

Salbiy timsollar

1. Xudoyorxon
2. Abdurahmon – masjid imomi
3. Shahodat mufti
4. Mahdiy – shoir
5. Kalonshoh – mirzo
6. Samad buqoq
7. Shukur so‘fi
8. Abdurauf – tun qotar, sovchi bek
9. Muhammad Sharif, sovchi bek

Murakkab timsollar

1. Muhammadniyoz – shig‘ovulboshi
2. Saidxon
3. Mullasodiq
4. Mo‘minjon
5. Valixonto‘ra–Shayhulislom
6. O‘rmonbek – valiahd
7. Xolboy – Gulshanning eri
8. Zokirgov – qiziqchi
9. Bahrom – qiziqchi
10. Baxtiyor – qiziqchi
11. Davlat – qiziqchi
12. Xonim oyim
13. Og‘acha oyim
14. Shoh oyim
15. Roziyaxonim
16. Qurbonoyim
17. Shodmonoyim
18. Gulshan

Haram kanizlarining soni 155 ta.	Oqsaroyda - 14 ta, Shahnisinda – 8 ta, O‘rmonbekka - 8 ta, Doyalar huzurida – 10 ta, “Qirq qizlar”da – 25 tasi turadi.

Muallifning yozishicha, haram to‘g‘risidagi ayrim ma’lumotlar Roziya xonimdan olindi.

6. CHO‘LPONning "KECHA VA KUNDUZ" romani

Ijobiy timsollar

1. Zebi – Razzoq so’fining qizi
2. Qurvonbibi – Zebining onasi
3. Saltanat – Zebining eng yaqin do‘sti
4. Enaxon – Saltanatning dugonasi
5. O‘lmasjon – Zebining sevgilisi
6. Qumri – Saltanatning dugonasi
7. Hakimjon
8. Sharofiddin Xo‘jayev –jadid
9. Hasanov – ziyoli
10. Abdusamad – mingboshi
11. Fazilat – Akbaralining qizi

Salbiy timsollar

1. Razzoq so‘fi – Zebining otasi
2. Eshon
3. Akbarali – mingboshi
4. Poshshaxon – Akbarali mingboshining 2-xotini
5. Umrinisa – qo‘shni
6. Miryoqub
7. Maryam – Miryoqubning 2-xotini
8. Noib to‘ra
9. Yodgorboy
10. Umaraliboy
11. Zunnun – oshpaz
12. Mirzabobo – mirshab
13. Sokolov – rus mirza

Murakkab timsollar

1. Xaticha – Akbarali mingboshining 1-xotini
2. Sultonxon – Akbarali mingboshining 3-xotini
3. Sadri cho‘loq

7. G‘AFUR G‘ULOMning “SHUM BOLA” qissasi

Qissaning boshlanishi: Rastalar obod.
Qissaning oxiridagi gap: Lekin qayoqqa qarab yo‘l olsam ekan.

Ijobiy timsollar

1. Shum bola – Qoravoy
2. Onasi

3. Singlisi – Sharofat
4. Ilhom – samovarchi
5. Asra kal – samovarchi
6. Hasanboy – shum bolaning domlasi
7. Shamsi domla – muallim
8. It Obid – Zohid
9. Bit Obid – Rasul qo‘zi
10. Turobboy – Ziyamat g‘o‘zafurush
11. Yo‘ldosh – Buva (ko‘n tikar)
12. Husni – Omon bo‘yinchat
13. Solih – Yunus hofiz
14. Abdulla –Aziz-kerosin
15. Usta Miraziz – etikdo‘z
16. Shum bolaning ustasi
17. Sarrof Hindi
18. Oysha yallachi
19. Rahmat hoji

Salbiy timsollar

1. Sulton – o‘g‘ri
2. Yaxshiqiz – kampir
3. Domla – mulla Muhammad
4. Sharif binni Muhammad Latif ibni G‘avsil A’zam.
5. Sariboy –bo‘lis.
6. Mirsalim – usta
7. Sulton puchuq

Murakkab timsollar

1.Xolparang (baxmal do‘kon)
2.Mayramxon (Mamatrayim)
3.Karim qori (gazlama furush)
4.Tojixon
5.Malla jinni
6.Karim jinni
7.Juftkaptar
8.Eshon oyi
9.Avaz jinni
10.Hojibobo

8. OYBEKning “QUTLUG‘ QON” romani

Ijobiy timsollar

1. Sherali –Yo‘lchining dadasi
2. Xushro‘ybibi –onasi
3. Unsin – singlisi
4. Oyimbibi –xolasi
5. Gulnor – Yormatning qizi
6. Gulsumbibi – Gulnorning onasi
7. Ali Oxun – qashqarlik, mardikor
8. Shoqosim – qarol
9. O‘roz – qirg‘iz
10. Obidjon – Tantiboyvachchaning o‘g‘li
11. Mariya – Abdullaboyning 2-xotini
12. Shokir ota – mahsido‘z
13. Eshvoy – Yo‘lchining qo‘shnisi

14. Qurbon –Yo‘lchining ukasi
15. Qoratoy – temirchi
16. Tohirjon – Shokir otaning o‘g‘li, sil kasal
17. Xadicha – Gulnorning o‘rtog‘i
18. Yo‘ldosh – Shokir otaning shogirdi
19. Xoltoy – Qoratoyning kichik o‘g‘li
20. Jumaboy – ukasi
21. Turg‘unboy – Qoratoyning o‘g‘li
22. Abduxoliq ota
23. Zaynab – Gulnorning o‘rtog‘i
24. Petrov – Yo‘lchi bilan qamoqda yotgan
25. Andreyev
26. Saodat kampir

Salbiy timsollar

1. Mirzakarim – (Karim chittak)
2. Hakimboyvachcha – Mirzakarim boyning o‘g‘li
3. Salimboyvachcha – Mirzakarim boyning o‘g‘li
4. Yormat – Gulnorning otasi
5. Jamolboy – paxta zavod sotib olgan
6. Arslonbek – ukasi
7. Sultonbek – qo‘ychi
8. Abduxoliq – bazzoz
9. Tojixonboyvachcha – chinnifurush
10. Sadriddin – choyfurush
11. Azimhoji o‘g‘li Tursunboyvachcha maktab ochgan
12. Nuri –Mirzakarimboyning qizi
13. Lutfiniso – Mirzakarimboyning xotini
14. Tantiboyvachcha (Mirishoq boyvachcha) – Mirzakarimboyning kuyovi
15. Qambar cho‘loq –xizmatkori
16. Otasi – terifurush
17. Anna – fohisha
18. Mariya – fohisha
19. Mirkomilboy – zavodchi
20. Najmiddinboy – Nurining qaynatasi
21. Abdullaboy – Nurining qaynog‘asi
22. Oysara – 1-xotini
23. Tolibjonboy – Gulandomning 1-eri
24. Oqiljonboy – 2-eri
25. Olimjon – ellikboshi
26. Fazliddin – Nurining eri
27. Parpixo‘ja – Shoqosimning xo‘jayini
28. Mochalov Koliseniskov

Murakkab timsollar

1. Abdushukur – jadid
2. Umriniso – katta qizi
3. Gulandom
4. Abdusalom ukasi

5. Tursunoy – Hakimboyvachchaning xotini
6. Sharofat – Salimboyvachchaning xotini
7. Qora Ahmad – Gulnorni berkitgan

Roman bosh lanishi: Vaqt peshindan oqqan edi.

Roman oxiridagi gap: Chiqayotgan quyoshni salomlab, yashil daraxt larda qushlar sayray boshladi.

9. OYBEKning "NAVOIY" romani

Ijobiy timsollar

1. Alisher Navoiy – shoir
2. Sultonmurod – olim
3. Zayniddin – xattot
4. Fasihiddin – mudarris
5. Fazlulloh Abullays – huquqshunos, Navoiyning ustozi
6. Darveshali – ukasi
7. G‘iyosiddin kichkina – Alisherning otasi
8. Qosim Anvor
9. Jomiy
10. Lutfiy
11. Sharafiddin Ali Yazdiy
12. Farididdin Attor
13. Arslonqul
14. Dildor
15. Xo‘ja Afzal – vazir
16. Shayhim Suhayliy
17. Kamoliddin
18. Husayn Pozorgohiy
19. Abdulahad – kimyogar
20. Valibek
21. Boboali – Navoiyning navkari
22. Shayx Baxlul – Navoiyning mulozimi
23. Bobohokiy – darvesh
24. Muhammad Said – pahlavon
25. Sohib Doro
26. Haydar-Navoiyning jiyani
27. Mir Mirtoz – olim
28. Dehdor – ashulachi
29. Darveshhoji-bog‘bon
30. Shayx Husayn – jarroh
31. Orif Buxoriy
32. Abdulhay – tabib
33. Mo‘min Mirzo – Husayn Boyqaroning o‘g‘li
34. Muhammad – tib ilmi bilimdoni
35. Mirxond – tarixchi
36. Xondamir – tarixchi
37. Ziyoviddin Yusuf

Salbiy timsollar

1. Majididdin –parvonachi, bosh vazir
2. To‘g‘onbek

3. Xadichabegim –Husayn Boyqaroning suyukli xotini
4. Nizomulmulk – vazir
5. Poyanda Sulton begim – Yodgor Mirzoning ammasi
6. Yodgor
7. Muzaffar
8. Faridun Husayn
9. Abdulmuhsin
10. Muhammad
11. Abdusamad – bakovul, A.Navoiyni zaharlagan
12. Bo‘dana – Husayn Boyqaroning poyloqchisi
13. Do‘lana – Husayn Boyqaroning poyloqchisi
14. Amir Mo’g‘ul
15. Abul Ziyo – boy
16. Shayx Temur
17. Shirim Qorovul
18. Amir Hasanbek
19. Miroxo‘r
20. Amir Sarbon
21. Ibrohim Barlos
22. Muzaffar Barlos
23. Sultonxo‘ja
24. Islim Barlos
25. Mo’g‘ulbek
26. Badriddin
27. Shaxobiddin qozi
28. Gulchehrabibi – qo‘shmachi

Murakkab timsollar

1. Husayn Boyqaro
2. Alouddin Mash hadiy
3. Badiuzzamon –Husayn Boyqaroning to‘ng‘ich o‘g‘li
4. Zulnun Arg‘un
5. Binoiy
6. Sulton Begim-Husayn Boyqaroning 1-xotini
7. Badiul-jamol
8. Opoq begim –xotini

<u>10.OYBEKning “BOLALIK” qissasi</u>

Qissaning boshlanishi: Tor ko‘chada qo‘shnimizning eski, shaloq eshigi oldida mening chol bobom o‘z o‘rtog‘i – uzun soqolli, yirik jussali, kar quloq mo‘ysafid bilan nimalar to‘g‘risidadir ezmalanib so‘zlashadi.
Qissaning oxiridagi gap: Xalqning baxt –quyoshi yarqirab ketadi.

Ijobiy timsollar

1. Toshmat – Musoning dadasi
2. Shahodat – Musoning onasi
3. Muso – Toshmatning o‘g‘li
4. Dadaqo‘zi – Musoning bobosi
5. Mirahmad ota – bobosining do‘sti
6. Egamberdi – Musoning tog‘asi

7. Rahimberdi – Musoning tog‘asi
8. Hurmatbibi – Musoning ona tomondan buvisi
9. Bobosi – muazzin, mahsido‘z
10. Zulfi – ammasi
11. Zokir – pochchasi
12. Isamuhammad – akasi
13. Karomat – opasi
14. Toji – do‘sti
15. Savri do‘sti
16. Salom – do‘sti
17. Shafoat – singlisi
18. Akbar – qo‘shnisi
19. Karim aka
20. Abror

Salbiy timsollar

1. Rasul o‘ris
2. Machalov – polismeyster

Murakkab timsollar

1. Uzun Sara – ovsin
2. Kalta Sara – ovsin
3. G‘affor aka
4. Rohat kelin oyi
5. Sobir baqqol
6. Muso baqqol
7. Niyoz qassob
8. O‘rin buvi – doya, kinnachi
9. Ismoil – o‘g‘li, kavush tikuvchi
10. Ahmad – Muso do‘sti
11. Hoji – Muso do‘sti
12. Turg‘un – Muso do‘sti
13. Mo‘min – amakisi o‘g‘li

11. ABDULLA QAHHOR HIKOYALARI

1. **“Bek”** hikoyasida muharrir va ikki kishi
2. **“Ayb kimda”** hikoyasida Hamroyev
   Sobiraxon
   Hamdam o‘g‘li
3. **“Qabrdan tovush”** hikoyasida usta Turdiali
   Munkarnakr
   Xudo
   Farishtalar
4. **“Qizlar”** hikoyasida Yodgor ota
   Kampir
   Adolat qizi
   Karomat qizi

Hikoyadagi salbiy timsol – Toshxo‘ja eshon.

Murakkab timsol – Nurmatjon

5. **“Botirali”** hikoyasida Hurmat xola
Usta Xoliq
Botirali – o‘g‘li
6. **“Asror bobo”** hikoyasida Asrorqul
Haydar ota
Kampir
Yodgor – Abrorning o‘g‘li
Abdumajid
Og‘abekov
7. **“Ko‘k konvert”** hikoyasida Erkaboy Mirzaboyev – 2-serjant
Latofat
Onasi
Singlisi
8. **“Xotinlar”** hikoyasida Asqar ota
Sobiraxon
Oqsoqol
Xotin
Bahri
Risolat
Qumriniso
Bo‘taboy
Bozorboy
Normat
G‘afforjon
Aminjon
Umriniso – salbiy qahramon

12. ABDULLA QAHHORning “SAROB” romani

1. Rahimjon Saidiy – shoir
2. Ulfat – Jamol Karimiy
3. Muhammadrajab – Saidiyning pochchasi
4. Urayim – Ibrohim
5. Niyozmat xoji Do‘stmad o‘g‘li

6. Mulla Mirboqi Mirshod o‘g‘li
7. Mirza Muhiddin – tergovchi
8. Murodxo‘ja domla – Soraning otasi
9. Mavlonqulov
10. Ehson, Sharif, Shafrin, Tesha – Saidiyning do‘stlari
11. Munisxon
12. Salimxon
13. Po‘latov,
14. Yo‘lchiboy
15. Yoqubjon
16. Ostonaqul, To‘pa – Murodxo‘ja domlaning xizmatkorlari
17. Nosirov
18. Mirzakarim
19. Haydar xoja

13. ABDULLA QAHHORning "SINCHALAK" qissasi

Ijobiy timsollar

1. Saida – kotiba (sekretar)
2. Tohirjon Nosirov
3. Qodirov – raykom sekretari
4. Karima –Saidaning opasi
5. A’zamjon –muxbir
6. Tojixon–brigadir
7. Manzura –Eshonning qizi
8. Kozimjon – Qodirovning o‘g‘li
9. Umida – pravleniye (boshqarma) sekretari
10. Usmonjon – garaj mudiri
11. Ismoiljon – brigadir
12. Ummat Nazarov – “Sotsializm” kolxozi raisi
13. Qunduzoy
14. Normat Badalov

Salbiy timsollar

1. Zulfiqorov – brigadir, qo‘shxotinlikda ayblanadi.
2. Alibobo – Saidaning otasi
3. Eshon – Qalandarovning yugurdagi, laqabi - “starshiy choyxonchik”
4. Mehri – zveno boshli g‘i, Zulfiqorovning xotini
5. Nusrat dayus

Murakkab timsollar

1. Arslonbek Qalandarov
   “Bo‘ston” kolxozi raisi
2. Hurniso
3. Kifoyat
4. Matkarim
5. Ermat bazzoz
6. Asqarboy

14. ABDULLA QAHHORning “QO‘SHCHINOR CHIROQLARI” romani

“QAZISAN QARTASAN, AXIR NASLINGGA TORTASAN”.

Ijobiy timsollar

1. Siddiqjon
2. Hadicha – onasi
3. O‘rmonjon – raisning yordamchisi
4. Mavlonbekov – ijroiya komiteti raisi
5. Safarov – oblast ijroqo’mi
6. Ahmedov – rayon partiya kom. sekretari
7. Shodiyev – 2 – sekretar
8. Bo‘taboy – rais
9. Ziyodaxon – raisning xotini
10. To‘paniso – O‘rmonjonning xotini
11. Xanifa – kanizak
12. Ro‘zimat
13. Qurbon ota – choyxonachi
14. Sattorqul – Bahrobod raisi
15. Anzirat xola
16. Vasya Tyumin
17. Salim Sobirov – o‘qituvchi
18. Zokir ota – brigadir
19. Sohibjon o‘g‘li Omon
20. Haydarali – Sohibjonning do‘sti
21. Quriniso
22. Rohila buvi
23. Ahmadali
24. Qambarali
25. Tillabuva
26. G‘ulom aka
27. Mamadali
28. Boltaboy

Salbiy timsollar

1. Abdusamad qori
2. Sobirjon qori
3. Saidahror eshon
4. Saidabror
5. Abdurashid
6. Farmonqul
7. Shokirjon
8. Tangriqul–hoji
9. Kuyovi – Asqar ponsad
10. No‘mon hoji
11. Mirhamid xo‘ja
12. Saidnosir
13. Oqilxonto‘ra
14. Mirhaydar

15. Abdumalik
16. Rahmatulla
17. Obidiy – domla
18. Sharofiddin qozi
19. Abdurahmon hoji

Murakkab timsollar

1. Kampir – Sohibjonning qaynonasi
2. Zunnunxo‘ja – eri
3. Sharofat – qizi
4. Sohibjon
5. To‘lagan

Qo‘shchinor, Baqaqurloq, Qo‘g‘azor mahallalari

15. ABDULLA QAHHORning "O‘TMISHDAN ERTAKLAR" asari

Asar boshlanishi: Biz Yaypanda Olim buva degan bir novvoyning tashqarisida turar edik.
Asar oxiridagi gap: Nazarimda, shu hafta ichi tovushim do‘rillay boshladi. O‘zimda yo‘q xursand edim.

Ijobiy timsollar

1. Abdulla – Abduqahhorning dadasi, temirchi
2. Savriniso – amakisining qizi
3. O‘lmasoy – singlisi
4. Umarali – ukasi
5. Dadaxo‘ja – ukasi
6. Kulala – shogird
7. Ali laylak
8. Parpivoy
9. Mo‘min – ammasining eri
10. Babar
11. Muqim buva xotini – To‘xta xola
12. Hakimjon domla – maktab mudiri
13. Nosir Zokiriy – ona tili o‘qituvchisi
14. Karpova – rus tili o‘qituvchi
15. Meliboy
16. G‘afforjon – amakisining o‘g‘li

Salbiy timsollar

1. To‘raqul vofurush – kosiblarning ishini ko‘tarasiga oladigan savdogar
2. Valijon so‘fi – domla
3. Tojiboy – amin
4. Ergash – o‘g‘ri
5. Uchar Mahsum
6. Chilon qori

Murakkab timsollar

1. Olim buva – yaypanlik novvoy
2. Abdurahmon – amakisi
3. Abduvahob – domla
4. Poshsholik jinni – Ro'zigov

16. PIRIMQUL QODIROVning "YULDUZLI TUNLAR" romani

MILODIY 1404-YILNING YOZI.

Ijobiy timsollar

1. Zahiriddin Muhammad Bobur – shoh va shoir
2. Umarshayx – Boburning otasi
3. Qutlug' Nigor xonim– Boburning onasi (tif bilan og'rigan)
4. Xonzodabegim – Boburning opasi
5. Oyshabegim – Boburning avvalgi xotini
6. Mohimbegim – Boburning 1–xotini
7. Gulruxbegim – Boburning 2–xotini
8. Dildor og'acha – Boburning 3–xotini
9. Humoyun – valiahd o'g'li
10. Gulbadanbegim – Boburning qizi
11. Komron – Boburning 2–o'g'li
12. Hindol – Boburning 3–o'g'li
13. Askariy – Boburning 4–o'g'li
14. Qosimbek – eshik og'a
15. Fazliddin – me'mor
16. Xo'ja Abdulla – ustozi
17. Eson davlat – buvisi
18. No'yon ko'kaldosh
19. Sherim – tog'asi
20. Tohir – qo'rchibegi
21. Robiya –Tohirning seviklisi
22. Mahmud – Robiyaning akasi
23. Ma'zidbek – Boburning atkasi
24. Darvesh gov – miroblar boshi
25. Qutbiddin – kitob sotuvchi
26. Xondamir – tarixchi
27. Behzod – rassom
28. Sohib doro – kutubxonachi
29. Sultonali – xattot
30. Xurramshoh
31. Hindubek
32. Dilobarxon
33. Mirohur – otboqarlar boshlig'i
34. Javhariy – shoir

Salbiy timsollar

1. Ahmad Tanbal
2. Uzun Hasan – dorug'a

3. Yoqubbek
4. Zuhra begim
5. Sulton Ali – Zuhra begimning o‘g‘li
6. Shayboniy
7. Muhammad Solih – shoir
8. Abdurahim – maslahatchi
9. Qambarbiy
10. Ko‘ppakbiy
11. Binat
12. Shahobiddin – munajjim
13. Jonibek
14. Sulton – elchi
15. Qutb – valiy
16. Jahongir – Boburning ukasi
17. Fotima begim
18. Ibrohim Lodi
19. Davlatxon
20. Ra’no Sangram
21. Singx – roja
22. La’l Chand – Boburni adashtirgan
23. Malika Bayda
24. Chashnagar
25. Baxlul –zahar solgan kishi
26. Hadicha
27. Yusuf Arg‘un
28. Xonqulibek
29. Boysunqur
30. Sulton Ahmad
31. Abubakr – Qoshq’ar xoni
32. Mahmudxon – Toshkent xoni

17. PIRIMQUL QODIROVning “UCH ILDIZ” romani

1. Bu yerdan olgan bilimlaring hayotga otgan birinchi ildiz.
2. Grajdanin bo‘lib yetishishlaring – ikkinchi ildiz.
3. Muhabbat – uchinchi ildiz.

Ijobiy timsollar

1. Mahkam – sirdaryolik
2. Mahmud – Mahkamning otasi
3. Zarifa – Mahkamning onasi
4. Qumri – Mahkamning singlisi
5. Gavhar – toshkentlik
6. Abdurahmon Toshev
7. Ochil – zarafshonlik, agitator
8. Zamira – namanganlik
9. Azimxon–Zamiraning otasi
10. Mastura–Zamiraning onasi
11. Munira–Zamiraning opasi
12. Sergey Chumichkin–muharrir
13. Anna
14. Narimon – Annaning o‘g‘li
15. Lola – starosta
16. Akbarov
17. Rahmatov – Mahkamning maktabdagi domlasi
18. Yuriy Kapravich– arxitektor
19. Yaxtan – ertakchi
20. Karamatov – byuro sekretari

21. Sulton Alimovich – rektor
22. Sabohat Najimova – dotsent
23. Platon Makevich – rus tili o‘qituvchisi
24. Umarov – dotsent, qamalgan
25. Professor Ismalenskaya – Mahkamning ilmiy rahbari

Salbiy timsollar

1. Zokir – komsomol tashkiloti sekretari
2. Otasi – Nodir Mannon
3. Zufar Hakimovich – dekan
4. Muhammadjon Eshonboyev
5. Mirsaid
6. Basti
7. Sadri

Murakkab timsollar

1. Ziynatullaev
2. Farida
3. Shoazim
4. Oqil Begi movich
5. Musa Nazarov
6. Shavkat

18.XUDOYBERDI TO‘XTABOYEVning “SARIQ DEVNI MINIB” romani

Roman boshlanishi: Tanishib qo‘yaylik: Otim – Hoshim. Erkalatib chaqirmoqchi bo‘lsangiz, Hoshimjon deb ataysiz.

Roman oxiridagi gap: Salimjon akam negadir chuqur xo‘rsinib boryapti. Men bo‘lsam: – Xayr! Ey gulga ko‘milgan shahar, xayr! Mehribon odamlar, xayr ey, ishtonsiz ukaginam Bahrom! – deb mashinaga ustma–ust gaz beraman.

Ijobiy timsollar

1. Hoshimjon Ro‘ziyev
2. Dadasi – Ro‘zivoy traktorchi
3. Onasi – sut sog‘uvchi
4. Buvisi – Bibirobiya
5. Singillari – Oysha, Dono
6. Otajon Azizovich – “Pushkin” maktabi direktori
7. Qobilov – algebra o‘qituvchi
8. Orif – tish doktori
9. Murobiddin xo‘ja

10. Qosimjon – yaqin do‘sti
11. Shokir – uyquchi
12. Ortiq – malla soch
13. Zokir
14. Xanifa – uyquchi
15. Ikrom – dadasi brigadir
16. Odiljon, Abbos – Zokirni otaliqqa olgan
17. Asad – gorn chaladi
18. Sulton – childirmachi
19. Shoolim
20. Rafiq cho‘loq
21. Saddinisa – a’lochi
22. Shohida
23. Abdusamad
24. Akram – bo‘ri ushlab olgan obraz
25. Hamroqul – sinfkom
26. Toshtemir – rasm chizadi
27. Hayitvoy
28. Xursanali Sharafiddinov – maktab direktori
29. Anorvoy – agronom
30. Polvontog‘a – Hoshimjon birinchi shu kishiga uchrashadi
31. Akbar Nosirov – sovxoz direktori
32. O‘rmonjon aka – bo‘lim boshlig‘i
33. Rahimjon – brigadir
34. Murodxon –brigada boshligi
35. Vlasov, Petrov – sayohatchi
36. Yura Kukuruznikov – darvoza bon
37. Vilgelm Qodirov, Teodor Rahimov, Gennadiy Supaniy, Yoqubov, A.Lazixo‘jayev – futbolchilar
38. Said aka – qurilishda ishlaydi
39. Fotima – xotini
40. Hasan, Husan – o‘g‘illari
41. Olimjon – bosh injener
42. Toshmatov – militsioner
43. Oqil Turg‘unov – teatrda bosh rejissyor
44. Sarvar Mirazamov – direktor
45. Odiljon – o‘qituvchi.
46. Karomat xola – Zokirning oyisi
47. Ali Usmonov – bo‘lim boshlig‘i, ministr
48. Salimjon Otajonov – polkovnik

49. Ortiqov – keksa leytenant
50. Qoraboyev – kapitan
51. Fotima Salohiddi– nova – jamoa vrachi
52. Farida – hamshira
53. Olim
54. Orif Asomov – boshqarma xodimi
55. Sur’at aka
56. Ozod Azimovich – ministr
57. Ne’mat aka – magazinchi
58. Lutfi xola – 11 ta bolasi bor
59. Botir, Bobir, Sobir, Bahodir, Baxtiyor, Bahrom, Sevar, Savri.
60. Karomat Hoshimova – kapitan
61. No‘’monjon Nasimov–
62. Muslim bobo
63. Mergan ota
64. Turon tog‘a
65. Xanifa opa
66. Mamaroziq Mamaraimov – cho‘loq militsioner
67. Xojarxon – farzandsiz
68. Abduqodir
69. Shuhratjon – o‘lgan bola
70. Abdushukurov – pioner lager qurilishiga direktor
71. Qobil bobo
72. Rahim o‘tinkash
73. Sobira opa – hamshira
74. Akram bobo – sartarosh
75. Kapitan Akramov – Ro‘zivoyni o‘limdan saqlab qoladi.

Shoirlar:

1. Mamarasul Bolta
2. Saydulla – kechasi yozadi
3. Jo‘ra Juman – redaksiyada ishlaydi
4. Erkin Hamid – saharda yozadi
5. Toshqin Obid
6. Zohid To‘ra

Salbiy timsollar

1. E’tibor Umarova – mehmonxona direktori
2. Karim – artist
3. Yong‘oq qori
4. Danak qori

5. Bodom qori
6. Bolta Sultonov – omborchi, darvesh
7. Azizxon eshon – daxma soldirgan
8. Odil Abbosov – “Rohat” oshxonasi direktori
9. Karim Tursunov – oshpaz
10. Zokir Zaripov – bufetchi
11. Mutal – shofyor
12. Orif – chayqovchilar boshlig‘i
13. Qayum – laxtak magazi– nining boshlig‘i
14. Shokir
15. Go’rkov So‘fi
16. Tolib – qorovulni otgan

Murakkab timsollar

1. Sora – folbin
2. O‘roz Haydar – oshpaz
3. Karim
4. Sirojiddin – ferma mudiri
5. Lilyaxon – kotiba
6. Sharifa
7. Anorvoy – agronom
8. O‘rmon aka – bo‘lim boshlig‘i

19. XUDOYBERDI TO‘XTABOYEVning “BESH BOLALI YIGITCHA” asari

Asar boshlanishi: Meni qishlog‘imizdagi jamiki bolalar yomon ko‘rishadi. Shuning uchun ham menga “Besh bolali” deb laqab qo‘yishgan.
Asar oxiridagi gap: Zulayho, Sulton bilan Usmondan xabar olib tur! – deb qichqirdim oxirida men ham.

Ijobiy timsollar

1. Orif – 15 yosh
2. Sulton – 12 yosh, Orifning ukasi
3. Zulayho – 11 yosh, Orifning ukasi
4. Usmon–5 yosh, rassom, Orifning ukasi
5. Omon – 5 yosh, Orifning ukasi
6. Robiya – 2 yosh, Orifning ukasi
7. Otasi – Mirzapolvon Ahmad–polvon o‘g‘li. 5 ta laqabi bor.
8. Onasi – Karomatbibi, traktor–chi

9. Parpi buva
10. To‘xta xola
11. Bo‘rivoy – Parpi buvaning o‘g‘li
12. Anorvoy – Parpi buvaning o‘g‘li
13. Dehqonvoy – Parpi buvaning o‘g‘li
14. Roziq tog‘a – qiziqchi
15. Rahima opa – o‘qituvchi
16. Ro‘zixon – o‘qituvchi
17. Usmon buva – brigadir
18. Rahbar opa – rais (MTS)
19. Mariya Pavlovna – o‘ris xola
20. Samar – samovar
21. Qoravoy
22. Dilbar – Zulayhoning dugonasi
23. Obidaxon
24. Sonya
25. Olim
26. Chapayev
27. Hursanam Qodirova – muallima. Omon va Usmonni asrab oladi
28. Stansiya qorovuli
29. Pakana buva – molboqar
30. Davlatshohning o‘g‘li
31. Roza – o‘ris xola
32. Zokir – o‘ris xola boqib oladi.
33. Hayit kalla – o‘rtog‘i
34. Akram bilag‘on – o‘rtog‘i
35. Abdukarim – o‘rtog‘i
37. Dilijon – o‘rtog‘i
38. Qulijon – o‘rtog‘i
39. Qorabarot – o‘rtog‘i
40. Yunus, Maxmudxon – o‘rtog‘i
41. Abbos malla
42. Odil salla
43. Olim chala
44. Miyon atala
45. Karimov – uchastka militsio–neri
46. Qori tog‘a – buxgalter
47. Qumri opa – eri urushga ketgan
48. Mukarram opa – eridan posilka olgan
49. Xo‘janazar – chapaqay
50. Dehqonshapka –
51. Misormad Mahmud – tashqi hovlisida maktab ochadi.
52. Sa’dulla Burxonov – qo‘rg‘oncha qishloqlik, xat yozib beradi.
53. Ona tili o‘qituvchi
54. Donoxon – “voy o‘lmasam”
55. Danko – 7aka–ukaning biri
56. Zulayho, Hayitvoy.
57. Akram

Salbiy timsollar

1. Meli – baqqol “Mozori sharif ursin”
2. Oqoyim – Pakana buvaning 2–xotini
3. Kamolponsad, Jamolponsad – Melining o‘g‘illari

4 qismning nomlanishi

1. “Opajonim bor edi”
2. “Begona ellarda”
3. “Sarsonu sargardon”
4. “Ona qishlog‘im”

Murakkab timsollar

1. Xayri xola
2. Mashrab tog‘a
3. Ko‘r shermat
4. Islom – yebto‘ymas
5. Goga –
6. Arofat – qorovulning xotini

20. ODIL YOQUBOVning "ULUG‘BEK XAZINASI" romani

1. Mirzo Ulug‘bek
2. Alouddin Ali ibn Muhammad Qushchi
3. Miram Chalabiy – Ali Qushchining shogirdi
4. Bibi Yulduz
5. Mavlono Muhiddin otasi
6. Hoja Salohiddin Zargar
7. Qalandar Qarnoqiy
8. Bobo Husayn Bahodir
9. Tillabibi
10. Hurshidabonu–Muhiddinning qizi
11. Baroqxon – qipchoq xoni
12. Abdulaziz – Mirzo Ulug‘bekning o‘g‘li
13. Abdulatif – Mirzo Ulug‘bekning o‘g‘li

21. CHINGIZ AYTMATOVning "OQ KEMA" asari

Ijobiy timsollar

1. Bola – 7 yosh
2. Bekey – bolaning xolasi, O‘rozqulning xotini
3. Guljamol – Seydahmadning xotini
4. Botirqulchi – qirg‘iz qabilasining oqsoqoli
5. Cho‘tbek – otasi
6. Qulbek – o‘g‘li, shofyor
7. Bu‘g‘uboy – bola va qizning 1–bolasi
8. Olabosh – bo‘z ot
9. Baltek – it

10. Bolaning otasi – matros
11. Bolaning onasi fabrikada ishlaydi, 2 qizi bor
12. Seydahmad – yordamchi ishchi

Salbiy timsollar

1. O‘rozqul – o‘rmon qorovuli

Murakkab timsollar

1. Mo‘min chol– bolaning bobosi
2. Cho‘tir Baymoq kampir

22. O‘TKIR HOSHIMOVning "IKKI ESHIK ORASI" romani (1982–85 yil)

Roman boshlanishi: Payshanba – maosh kuni.
Roman oxiridagi gap: Avtobusdan tushgach, oyog‘im tortmas, Toshkentda Ikrom akaning tudovoy–sudovoy gaplarini eshitgim kelardi.

Ijobiy timsollar

1. Muzaffar – qurilish–montaj brigadasi boshlig‘i
2. Orif Oqsoqol
3. Husan Duma
4. Qora amma
5. Shomurod – Muzaffarning otasi
6. Robiya
7. Kimsan
8. Samadov
9. Omon
10. Komil buva– tabib
11. Olimjon – o‘g‘li
12. Ochil – o‘g‘li
13. Bashorat – brigadir
14. Munavvar – Bashorat kelinning qizi
15. Pochcha
16. Parcha
17. Fotima – kelin
18. Shokir – oqsoqolning o‘g‘li
19. Zokir – oqsoqolning o‘g‘li
20. Popuk – Shokirning farzandi
21. Tohir – farzandi
22. Rashid Abzi
23. Dyadya Vasya
24. Abdurahmonov – raykomning 1-sekretari
25. Ma’suda – o‘qituvchi
26. Abduvali – o‘rtog‘i
27. Mavluda – opasi
28. Lazokat – tabibning xotini
29. Oysara – Ra’noning ovsini
30. Yo‘ldoshxon – o‘g‘li
31. Muhabbat – qizi
32. Sulaymon – direktor
33. Ergash
34. Gulya
35. Klara

Salbiy timsollar

1. Xo‘jayev Umar – rais, laqabi “zakunchi”
2. Ra’no – Muzaf farning onasi
3. Xo‘jaqulov – prokuror
4. Sherzod
5. Roziya – Abzining sevgilisi
6. Soli So‘poq – buxgalter

Murakkab timsollar

1. Ismoil melisa
2. Qo‘zivoy

23. CHINGIZ AYTMATOVning "ASRGA TATIGULIK KUN" romani

1. Edigey Jongeldin – Bo‘ron – chinakam halol, mehnatkash temir yo‘l ishchisi.
2. Ukku bola – Edigeyning xotini
3. Kazangap – Edigeyning sherigi
4. Oyzoda – Kazangapning bolasi
5. Sobitjon – Kazangapning bolasi
6. Uspan – temiryo‘l boshlig‘i
7. Shoymardon – navbatchi
8. Aljapar Kahramonovich – Sobitjonning boshlig‘i
9. Bukey kampir – Kazangapning xotini
10. Geolog Yelizarov – Edigeyning qadrdoni
11. Kushmarbosh – plan boshlig‘i
12. Malla it – yo‘lbars
13. Dovul – 5 yosh,
14. Ermak – 3 yosh, bular – aka–ukalar
15. Nayman ona – Jo‘lomonning onasi
16. Do‘nanboy – Jo‘lomonning otasi
17. Oqmoya – Nayman onaning tuyasi
18. Qoranor – Edigeyning tuyasi
19. Mashinist – Edigeyga Oyzodaning otasi o‘limini aytgan kishi
20. Kumbol – Edigeyning turmushga chiqqan 2–qizi
21. Abutolib Quttiboyev – Edigeyning tengdoshi

22. Zarifa – Abutolibning xotini
23. Qazimir – Abutolibning do‘sti
24. Junjanglar – teri qalpoq tortish bilan odamlar xotirasini yo‘qotuvchilar.

24. CHINGIZ AYTMATOVning "QIYOMAT" romani

1. Akbara – urg‘ochi bo‘ri, uning – 2–nomi Oqdil
2. Toshchaynar – erkak bo‘ri
3. Xumkalla – bo‘rining katta bolasi
4. Ildam – bo‘rining kichik urg‘ochi bolasi
5. Suyginoy – o‘rtanchasi
6. Oliya Ismoilovna – Avdiyni jazolagan
7. Igor – Inganing o‘g‘li
8. Bozorboy – cho‘pon
9. Bo‘ston – cho‘pon
10. Risqul, Marat – Bo‘stonning yordamchilari
11. Uzukboy – 2–nomi Aborigon
12. Gamlet Talqin–sobiq artist
13. Mishash – asl ismi Moshika
14. Avdiy Kalistratov
15. Varvara – Avdiyning opasi
16. Ipokentiy – Avdiyning otasi
17. Inga Fyodorovna – Avdiyning sevgilisi
18. Viktor Nikiforovich – o‘qituvchi
19. Pasha – uning jiyani
20. Jaslibekov – tergovchi
21. Utyug – Avdiyga yo‘l ko‘rsatgan bola
22. Gulimxon – Bo‘stonning 2–xotini
23. Kenjash – Bo‘stonning o‘g‘li
24. Orzigul – Bo‘stonning 1–xotini
25. Qo‘chqorboyev – partorg
26. Go‘ram Juxadze – yilqiboqar
27. Sandro – uning dushmani

28. Petruxa, Lyona – Avdiy bilan birga borgan chopar bolalar
29. Koordinator – Dmitriy ota
30. Pontiy Pilat – prokuror
31. Iso Paygʻambar
32. Maryam – Isoning onasi
33. Tiveriy – Rum imperatori
34. Iuda–Isoga sotqinlik qilgan
35. Irod – Shoh
36. Kera – haydovchi
37. Grishan – chopar bola
38. Maxach – chopar
39. Kolya – chopar
40. Koʻrsamad
41. Igor – laqabi “Morj”
42. Lyola
43. Xalxingol
44. Ober Qandalov

25. GABRIEL GARSIA MARKESning “OSHKORA QOTILLIK” qissasi

1. Ibrohim Nasar, Plasida Limero – Santyago Nasar
2. Klotilbde Armenta – sut sogʻuvchi ayol
3. Roxelio de la Flor – eri
4. Kamen Amador – ruhoniy
5. Kriste Bedoe – jarroh
6. Lasaro Aponte – polkovnik
7. Margot
8. Xayme
9. Lerez
10. Enrike
11. Rohiba
12. Prudensis Kotes
13. Boyardo Sar Roman – Amberto Simonds – onasi
14. Petronio de San Roman – otasi
15. Magdalena Oliver

16. Leonardo Pornoy – mirshab
17. Mariya Alixondrina Servantes – doktor
18. Dilnisio Iguara
19. Santyago Nasar
20. Flora Migel – xotini
21. Viktoriya Gusman
22. Divina Flor
23. Pura Vikario – (Purisima de Karmen)
24. Ponsio Vikario – otasi
25. Anxella Vikario
26. Pedro va Palbo Vikario
27. Jalil Gelaydil
28. Prospero Arango – gadoy
29. Ksius – beva

26. JYUL VERNning "O'N BESH YOSHLI KAPITAN" asari

(MALIK RAHMON TARJIMASI)

Ijobiy timsollar

1. Jems Ueldon – kema xo'jayini
2. Kapitan Gul
3. Missis Ueldon
4. Jek – 5 yosh
5. Benedikt tog'a – 50 yosh
6. Nanni – negr kampir
7. Dik Send – 15 yoshli kapitan
8. Richard
9. Bolton
10. Govik
11. Valdek – halokatga uchragan kema
12. Tom – keksa negr, 60 yosh
13. Bat – Tomning o'g'li
14. Ostin
15. Aktvon
16. Gerkules
17. Dingo – it
18. Samyuel – Vernon
19. Mukito – it
20. Halima – qul qiz

Salbiy timsollar

1. Negoro – oshpaz
2. Gerris
3. Keksa Alvets (negrcha ismi Kendele)
4. Xoze Antenio
5. Ibnis Xomis
6. Muani – Lunga – Kozonde xoni
7. Qirolicha Muani
8. Kameron – leytenant
9. Kolimbra

M U N D A R I J A

So‘zboshi..3
Kirish 4
1. “Alpomish” dostoni..6
2. “Lison–ut–tayr” (A.Navoiy)..8
3. "Hajv ahli rasta" (Zavqiy) 8
4. “O‘tkan kunlar” (A.Qodiriy)..9
5. “Mehrobdan chayon” (A.Qodiriy) 10
6. “Kecha va kunduz” (Cho‘lpon)...................................12
7. “Shum bola” (G‘.G‘ulom)...12
8. “Qutlug‘ qon” (Oybek) 13
9. “Navoiy” (Oybek) 15
10. “Bolalik” (Oybek) 16
11. Abdulla Qahhor hikoyalari...17
12. “Sarob” (A.Qahhor) 18
13. “Sinchalak” (A.Qahhor)...19
14. “Qo‘shchinor chiroqlari” (A.Qahhor) 20
15. “O‘tmishdan ertaklar” (A.Qahhor)............................21
16. “Yulduzli tunlar” (P.Qodirov)....................................22
17. “Uch ildiz” (P.Qodirov) 23
18. “Sariq devni minib” (H.To‘xtaboyev)........................24
19. “Besh bolali yigitcha” (H.To‘xtaboyev).....................27
20. “Ulug‘bek xazinasi” (O.Yoqubov).............................29
21. “Oq kema” (Ch.Aytmatov) 29
22. “Ikki eshik orasi” (O‘.Hoshimov) 30
23. “Asrga tatigulik kun” (Ch.Aytmatov) 31
24. “Qiyomat” (Ch.Aytmatov)..32
25. “Oshkora qotillik qissasi” (G.G.Markes) 33
26. “O‘n besh yoshli kapitan” (Jyul Vern).......................34